

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 12495
Tarih : 14.04.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti on yılı aşkın bir süredir imzaladığı Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin gereklerini, tam anlamıyla toplumsal yaşama ve engellilerin temel haklarına yansıtamamıştır. Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 12'sini oluşturan engellilere; yaşlılar, nadir hastalığı olanlar ve süreğen hastalığı olanlar dahil edildiğinde, engellilerin hak ve hizmetlerde erişimde yaşadığı sorunların, milyonlarca yurttaşı ve ailelerini doğrudan ilgilendirdiği açığa çıkmaktadır. Türkiye'de engellilerin temel hak ve hürriyetlerinin çağdaş ve demokratik bir topluma uyumlu hale getirilmesi ve geliştirilmesi, ayrımcılık ve haksızlığın önlenmesi amacıyla Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de engellilerin; yaş, cinsiyet, medeni durum, il ve engel gruplarına göre güncel verilerinin olmaması, engellilere yönelik sunulması gereken kamu hizmetlerinin planlama ve bütçelemede etkili bir yaklaşımın olmadığını göstermektedir. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere kamu kurumlarının sitelerinin ve hizmetlerinin erişilebilirliği hakkında kapsamlı bir çalışma yürütülmelidir. Hastaneler, Okullar ve Belediye Binaları başta olmak üzere tüm kamu binalarının erişilebilir olması, WC, merdiven, otopark, asansör vb. bina bölümlerinin engelli kullanımına uyumlu hale getirilmesi gereklidir. Yol ve kaldırımların, toplu taşıma araçlarının, park ve bahçelerin engelli erişilebilirliği ile uyumu hakkında yıllardır çözülemeyen sorunlar mevcuttur. Erişilebilirlik sorunu salt fiziksel bir mesele olmayıp personel farkındalığından, mevzuat erişimine varana kadar çok boyutlu bir mesele olarak ele alınmalıdır. Aynı ülkede yaşamalarına rağmen engellilerin ulaşım kartları birçok ilde geçerli değildir. Engellilere sunulan kamu hizmetlerinde yeknesaklık olmayıp ilden ile bir lütuf gibi bazı sınırlı hizmetler sunulmaktadır.

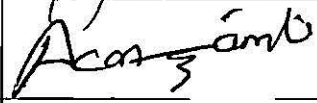
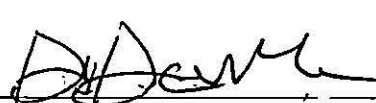
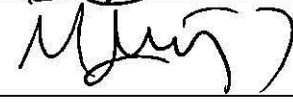
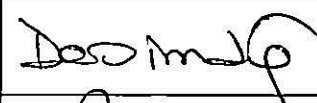
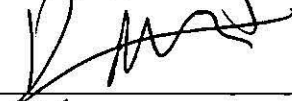
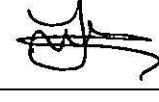
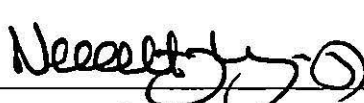
Pandemi nedeniyle yaşam koşulları daha da ağırlaşan engellilerin mutlak açlık ve yoksulluk sınırı altında olan gelir ve işsizlik sorunları hızlı bir şekilde çözülmelidir. Hane bazlı yapılan sosyo ekonomik durum tespiti nedeniyle birçok engelli birey olarak yararlanması gereken haklardan yararlanamamaktadır. Engellilerin sosyo-ekonomik durum tespiti içinde yaşadıkları hanelerle değil bireysel durumları dikkate alınarak yapılmalıdır. Öte yandan kamuda ve özel sektörde yasal istihdam kotasını doldurmayan kurumlar hakkında gerekli yaptırımlar yerine getirilmemektedir. Öte yandan eğitim, sağlık, ulaşım ve istihdam gibi haklara yeterli düzeyde erişemeyen engellilerin temel haklar, anayasa ve ilgili mevzuata erişemediği bilinmelidir. Kamu personelinin çok önemli bir kısmı engelli hakları farkındalığı konusunda yetersizdir. Kamuda ve özel sektörde engelli istihdamında engellilerin karşı karşıya kaldığı ayrımcılık her geçen dönem yeni bir boyut kazanmaktadır.

Her engel grubunun kendine özgü sorunlar yaşadığı ve konu hakkına ilgili sivil toplum kuruluşlarının yıllardır çözüm önerileri sunduğu bilinmektedir. İşitme engelliler hakkında; işaret dili tercümanlığı ve işitme cihazlarına ilişkin sorunlar çözüm beklemektedir. Türk işaret dilinin anadili Türkçe olmayan engellilere erişimde yetersiz kaldığı görülmelidir. Görme engellilerin göz tedavileri, Braille alfabesi ve sesli materyallere erişimi, beyaz baston ile uyumlu mekanların varlığı/yokluğu gibi sorunları çözüm beklemektedir. Görme, işitme, zihinsel, ortopedik ve süregen hastalığı olan engellilerin eğitimi hakkında müfredat, eğitimci, bina, vb. başlıklarda sorunlar tam çözülmüş değildir. Bu sorunlar COVID-19 koşullarında ağırlaşmıştır. Rehabilitasyon ve özel bakım merkezlerinin fiziksel altyapı yetersizlikleri sunulan hizmeti olumsuz etkilerken bu yerlerde çalışan kişilerin güvencesiz olması kalıcı sorunlara yol açmaktadır. Döviz şoklarının çoğu ithal olan engelliler için yardımcı teknolojilerin fiyatlarında fahiş artışlara yol açtığı bilinmektedir.

Down Sendromu, Otizm, SMA, Serebral Palsi, ve SSPE kişilerin, nadir hastalığı olanların ve ailelerinin sorunları gerekli sosyo-psikolojik ve ekonomik destekten yoksun olmaması için nöro çeşitlilik gözetilerek “erdemli bir kamu hizmeti” sunulmalıdır. Ağır engellilerin bakım yükünün sosyal güvenceye alınması ve çoklu engeli olan kişilere ve ailelerine kapsamlı bir destek sunulması gereklidir.

Engellilik salt tıbbi ve fiziksel bir mesele değildir. Toplumsal yaklaşım, önyargılar, alışkanlıklar ve gelenekler engellilerin sorunlarının temel nedenleridir. Bölgesel gelişmişlik farkları, devam eden çatışma ve savaşların sosyal yapıya olumsuz etkileri sorunu boyutlandırmaktadır. Engellilerin toplumsal örgütlenmesinin yetersiz kalması, siyasal yaşamda, medyada, kültür, sanat ve sporda engellilerin yeterli düzeyde temsil edilmemesi

engellilik sorunlarının çözümsüz kalması ile sonuçlanmaktadır. Pandemi süreci var olan bu sorunların ağırlaşması ve derinleşmesine neden olmuştur. Bu sorunlar ışığında; Türkiye’de engellilerin temel yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin tanınması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	
4	SIDIK TAŞ	SİİRT	
5	NURAN İMİR	ŞIRNAK	
6	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
7	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	
8	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
9	MURAT SARISAÇ	VAN	
10	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
11	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	
12	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
13	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
14	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	
15	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
16	OYA ERSOY	İSTANBUL	
17	TULAY HATİMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	
18			
19	RIDVAN TURAN	MERSİN	
20	SAİT DEDE	HAKKARİ	